

Knife Crime Factsheet

Ua fa'alauiloaina mai ni tulafono fou e taula'i i solitulafono e fa'atatau i naifi i totonu o nofoaga faitele.

O mea e tatau ona e iloa

O lo'o fa'alauiloa mai e le Malō o Niu Sā Uelese ni faiga fou e fōia ai le mataupu o le solitulafono e fa'atatau i naifi.

Sa vaaia talu ai nei ni a'afiaga mata'utia o sauāga e fa'aaogaina ai naifi, sa aofia ai ma ni tagata maliliu. O nei solitulafono e mafai ona iai ni a'afiaga umi i totonu o nu'u ma nofoaga faitele. O tagata e tauaveina ma fa'aaogaina naifi, e ono suia ai o latou olaga atoa ona o ia fa'aiuga.

O le *Tulafono mo le Su'esu'eina o Naifi*¹ e taula'i lona fa'amoemoe i le u'umiaina o naifi ma fa'aitiitia solitulafono e fa'aaoga ai naifi ma ia si'itia le saogalemū o nu'u ma tagata lautele.

O ā aiaiga fou?

O le Tulafono mo le Su'esu'eina o Naifi ua mamanuina e fa'aumatia ma puipuia mai ai i sauāga e fa'aaogaina ai naifi ma ia fa'aitiitia ai tulaga tutupu i solitulafono e fa'atatau i naifi. Ua mamanuina e fa'aleleia ai le saogalemu ma talitonuga aoao o tagata lautele.

O tulafono fou e aofia ai le si'itia o fa'asalaga i le fa'atauina atu o naifi i fanau e i lalo ifo o le 16 tausaga le matutua. Ua avefa'ia ma solitulafono mo se tagata, e aunoa ma se mafuaaga tatau, le fa'atau atu o se naifi i se tamaitiiti e 16 pe 17 tausaga le matua.

E fa'atagaina ai fo'i leoleo ona fa'aaoga masini su'esue u'u lima e su'e ai naifi ma isi a'upega, i nisi o tulaga.

E fa'apefea ona fa'aaoga lenei malosiaga fou o le tulafono?

O le Tulafono mo le Su'esu'eina o Naifi ua tu'uina atu ai i leoleo le malosiaga, e aunoa ma se tusi saisai, e taofia ma fa'ataga ai le fa'aaogaina o se masini su'esue u'u lima e su'e ai naifi ma isi a'upega i se nofoaga fa'apitoa (E mafai ona fa'aaoga i nofoaga fa'apitoa e suesueina ai tagata).

E mafai e se leoleo sinia ona fa'ailoa se nofoaga o se nofoaga fa'apitoa pe afai na tula'i mai ni solitulafono i lea nofoaga i le 12 masina talu ai.

E tatau foi i le ofisa sinia ona mafaufau totoā i le fa'aaogaina o le masini su'esue u'u lima e ono iai lona aogā i le puipuia pe fa'ailoa ai solitulafono e fa'atatau i naifi.

E tatau foi ona latou mafaufau i le a'afiaga i gaioiga fa'aletulafono, pe afai sa faia muamua se fa'asalalauaga mo lena nofoaga, ma pe na maua ni naifi po o ni a'upega i le taimi o lena fa'asalalauaga.

O ā ituaiga nofoaga e mafai ona fa'ailoa atu?

O nofoaga nei e mafai ona fa'ailoa o ni nofoaga fa'apitoa e suesueina ai tagata:

Nofoaga o femālagaiga lautele e pei o nofoaga fa'atali train, nofoaga fa'atali pasi ma nofoaga e fesuiā ai auala o femālagaiga;

Ta'avale fe'avea'i mo tagata lautele e aofia ai pasi, ta'avale uila, va'a, ma trains;

Nofoaga fa'atau;

Nofoaga ta'aloga; ma

Isi nofoaga faitele o lo'o fa'atonuina e tulafono fa'atonutonu, e aofia ai nofoaga o lo'o faia ai ni sauniga fa'apitoa po'o ni mea e lagolagoina ai le tamaoaiga e pei o fale kalapu ile po.

O ā ni puipuiga o loo iai?

E fa'aaoga puipuiga pe ā mana'omia e se leoleo se tagata e taofi ma ia latou fa'atagaina, pe toe fa'ataga fa'alua le fa'aaogaina o se masini su'esue u'u lima e leoleo. Fa'ata'ita'iga, a fa'atino e leoleo so latou malosiaga i lalo o lea Tulafono, ia latou fa'aaogaina masini pué ata o pipii i o latou ofu, e tatau foi i leoleo ona fa'atino ia malosiaga i se auala e aupito itiiti ai a'afiaga mo isi; ma e mafai foi e leoleo ona taofia tagata mo na'o le umi e tatau ma talafeagai.

O ā fa'asalaga?

O se solitulafono le lē usitaia pe musu e usitaia le manaoga ua faia e se leoleo i lalo o lenei Tulafono.

Fa'asalaga e o'o atu i le \$5,500 e maua peā lē usita'ia e aunoa ma se mafuaaga talafeagai.

O se solitulafono le feavea'ina o se naifi i nofoaga faitele e aunoa ma se mafuaaga talafeagai e te ūmia ai se naifi.

Fa'asalaga e o'o atu i le \$11,000 po o le nofo sala i le falepuipui e o'o atu i le 4 tausaga e maua mo le tauaveina o se naifi e aunoa ma se mafuaaga tatau.

O afea e amata fa'amamaluina ai lea tulafono fou?

O le ā amata le tulafono fou ia Tesema 9, 2024.

O nisi fa'amatalaga

Mo nisi fa'amatalaga, e aofia ai so'o se fa'asalalauaga o nofoaga fa'apitoa e suesueina ai tagata o lo'o iai nei; siaki le upega tafa'ilagi a le Ofisa o Leoleo i Niu Sā Uelese pe fa'aaoga le fa'ailoga fa'anumera (QR code).

¹ Tulafono Fa'amalosia (Puleaga ma Matāfaioi) ma Isi Teuteuga o Tulafono (Solitulafono e fa'atatau i naifi) o le Tulafono 2024

O lo'o avanoa auunaga fa'aliliu upu (pe ā mana'omia)